

Siikalatva 2017

Siikalatvan Kestilän Kokkonevan tuulipuistoon
liittyvän ulkoisen voimalinjan arkeologinen inventointi

Hans-Peter Schulz 18.6.2017

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Siikalatvan Kestilän Kokkonevan tuulipuistoon liittyvällä ulkoisella sähkönsiirtolinjoilla, niiden kokonaispituus (VE 1 ja VE 2) on 14 km. Sähkönsiirto toteutetaan maakaapelina olemassa olevien teiden vieressä ja se liitetään 110 kV ilmajohtoon. Linjaukset sijaitsevat Siikalatvan kunnan itäosassa Kestilän kaakkoispuolella Pulkkilan keskustasta 21 - 27 km itään, Kenttätöön teki MA/FM Hans-Peter Schulz 16.6.2017, yht. 1 kenttätöypäivä.

Inventoinnissa ei löytynyt muinaisjäännöksiä tai kulttuuriperintökohteita sähkösiirron linjausten vaikutusalueella.

Viranomaislausunnon mukaan inventoitiin vuonna 2016 koko hankealue (painopaisteena kaikki kuivat kan-
kaat). Voimalapaikkojen sijoittelumuutos hankealueen sisällä ei siten vaadi lisäinventointia.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	4
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	4
2.1. Esiselvitys.....	6
2.2. Menetelmät.....	6
3. Maisema, topografia ja geologia.....	7
4 Maastokuvaukset ja valokuvat.....	8
5. Alueen aiempi maankäyttö.....	12
6. Tulokset.....	14
7. Aineistoluettelo.....	14

Kansikuva: Siikajoki Alipään sillasta kuvattu pohjoiseen.

1. Perustiedot

Inventointialue: Siikalatvan Kestilän Kokkonevan tuulipuistoon liittyvä ulkoinen sähkönsiirto Pulkkilan keskustasta 21 – 27 km itään

Tilaaaja: Pöyry Finland Oy

Hankeomistaja: Infinergies Finland Oy

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätöaika: 16.6.2017, yht. 1 kenttätöpäivä

Karttanumerot: TM35-lehtijako, Q4441R
vanha yleislehtijako, 3414 01, 04

Korkeus: n. 95 - 125 mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio)

Aiemmat tutkimukset: (lähialueella)

Inventointi Hjalmar Appelgren 1900

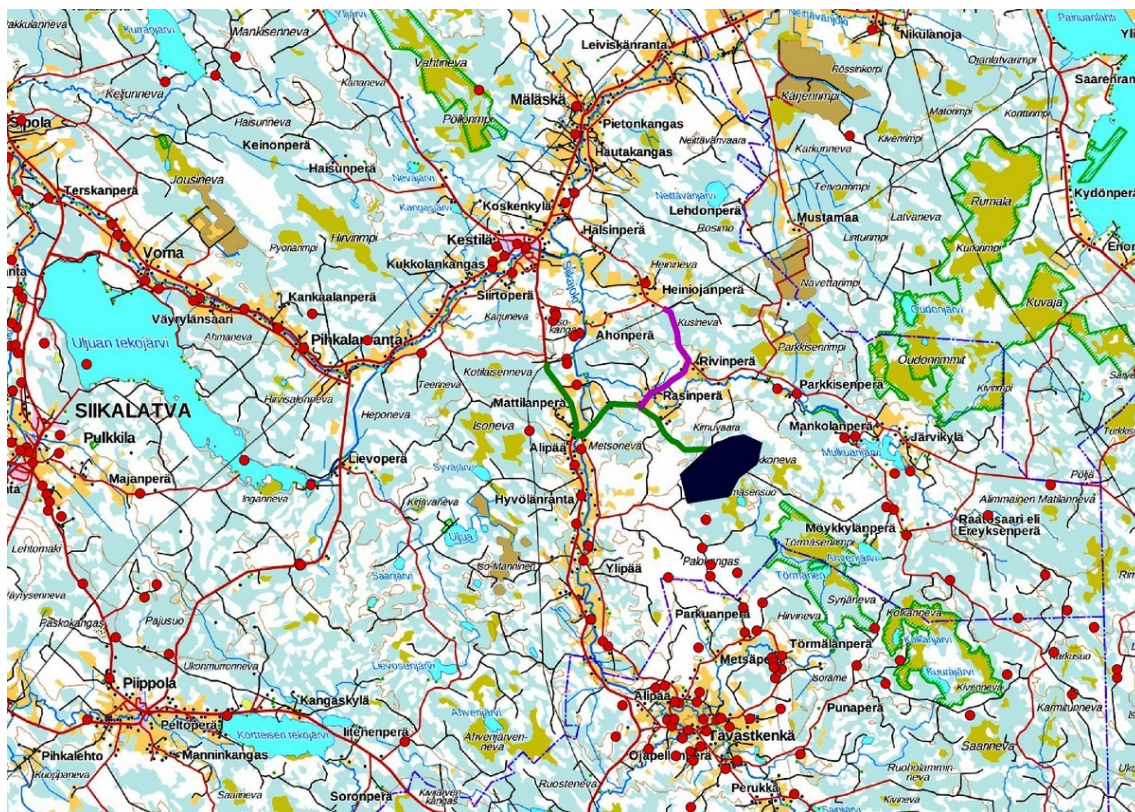
Inventointi M. Sarkkinen 1996

Tarkastus K. Katiskoski 2011

Inventointi H.-P. Schulz 2012 /KMO Metsähallitus kulttuuriperintöinventointi Keski-Pohjan länsiosa

Inventointi H.-P. Schulz 2016 Siikalatvan Kestilän Kokkonevan tuulipuisto.

Aiemmat löydöt:

Kartta 1. Sähkönsiirron sijainti; VE 1 vihreänä viivana, VE 2 violettinä viivana, Kokkonevan tuulipuiston hankealue sinisenä. Tunnetut muinaisjäännökset punaisena pisteinä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 8/2017.

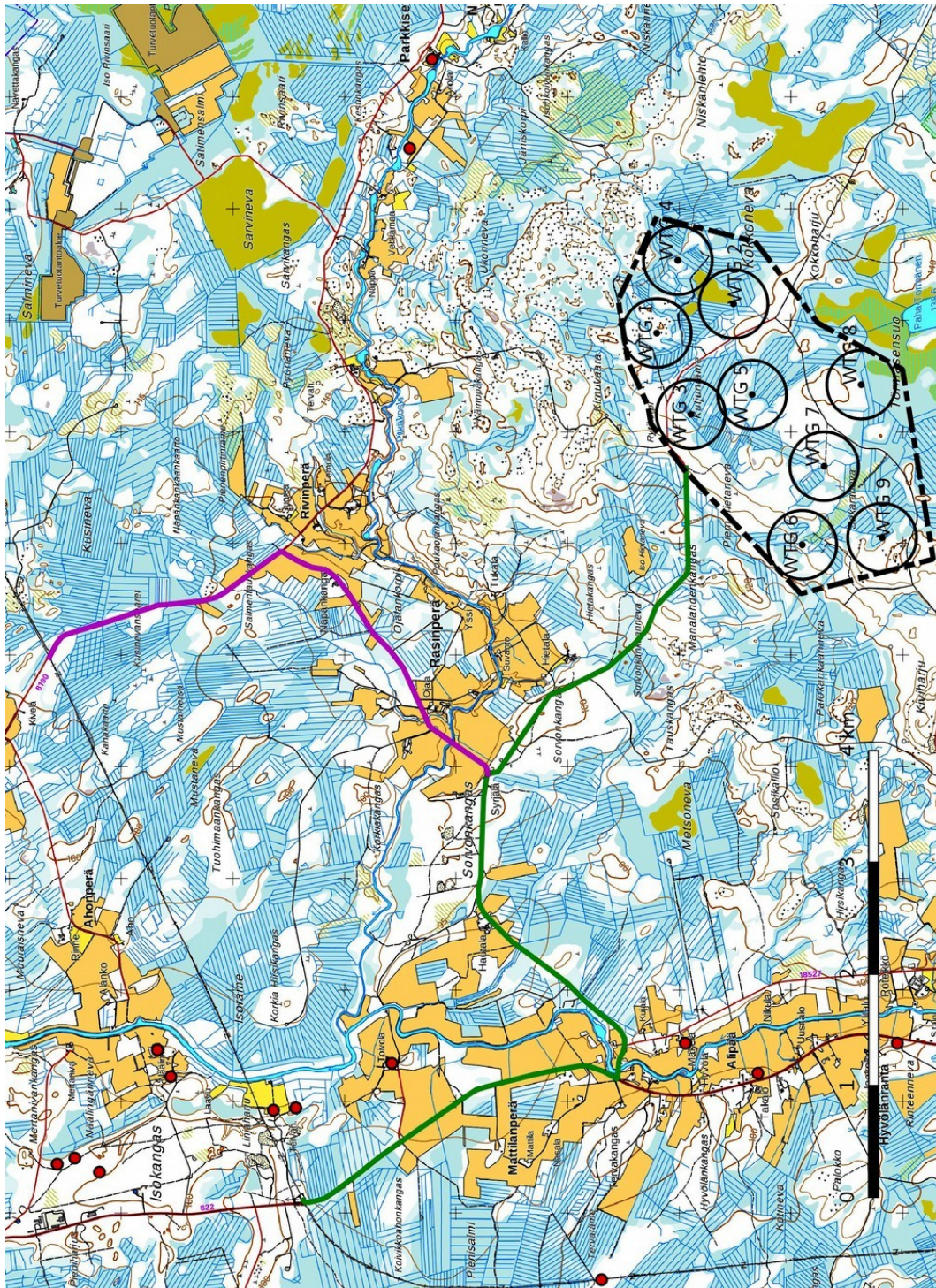
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Siikalatvan Kestilän Kokkonevan tuulipuistoon liittyvällä ulkoisella sähkönsiirtolinjoilla, niiden kokonaispituus (VE 1 ja VE 2) on 14 km. Sähkönsiirto toteutetaan maakaapelina olemassa olevien teiden vieressä ja se liitetään 110 kV ilmajohtoon. Linjaukset sijaitsevat Siikalatvan kunnan itäosassa Kestilän kaakkoispuolella Pulkkilan keskustasta 21 -27 km itään. Kenttätöön teki MA/FM Hans-Peter Schulz 16.7.2017, yht. 1 kenttätöpäivä.

Lähimmät tunnetut muinaisjäännökset sijaitsevat Siikajokilaaksossa; Siikalatva Isokangas kivikautinen asuinpaikka (tunnus 247010008) linjauksen VE 1 pohjoispäästä 970 m itään, Siikalatva kivikautinen asuinpaikka (tunnus 247010025), linjauksen VE 2 pohjoispäästä 1,3 km pohjoiseen. Lisäksi on joitakin kivikautisia löytöpaikkoja, joka sijaitsevat linjauksesta VE 1 500 – 1500 metrin etäisyydellä (Kankaanpää, tunnus 247040016, Toivola Hyvölännranta, tunnus 24704008 ja Mäkelä Hyvölännranta, tunnus 24704006).

Viranomaislausunnon mukaan inventoitiin vuonna 2016 koko hankealue (painopaisteena kaikki kuivat kan-
kaat). Voimalapaikkojen sijoittelumuutos hankealueen sisällä ei siten vaadi lisäinventointia.

Kartta 2. Suunnitellut ulkoiset sähkönsiirron linjaukset, VE 1 vihreä ja VE2 violetti, Kokkonevan tuulipuiston hankealue katkoviivalla, tunnetut muinaisjäännökset punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:50 000, 6/2017.

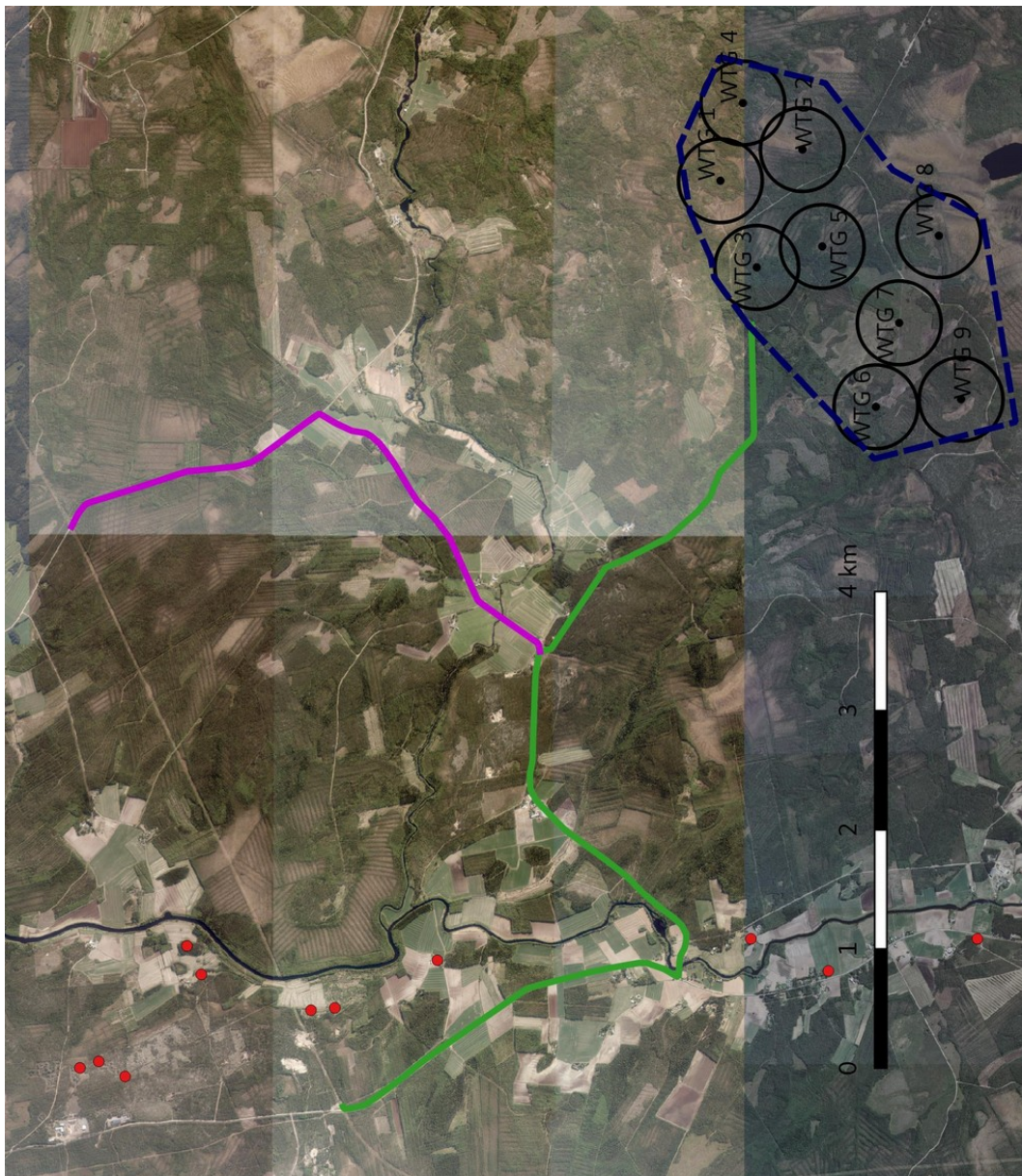

2.1. Esiselvitys

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja arviointi perustuu hankealueella ja lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin. Näiden tietojen lisäksi esiselvityksessä käytetään erilaisia aineistoja, joiden avulla erotetaan muinaisjäännösten sijainnin kannalta relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineiston pistepilviaineisto. Historiallisen ajan kohteita etsitään topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin ja myös alueesta laadittujen vanhimpien peruskarttojen avulla.

2.2. Menetelmät

Maastoinventoinnissa tarkastettiin sähkösiirron linjaukset 10-20 metrin säteellä (teiden molemmin puolin) maastosta riippuen; ja otollisilla alueella hieman laajemminkin. Inventointi perustuu pääosin pintahavaintoihin, juuri kylvetyt pellot Siikajoen länsipuolella ja Mulkuanjoen kohdalla, missä linjaukset ylittivät joet, käytiin tihein linjavälein läpi. Koekuoppia tehtiin itäosan harjunjaksolla sekä lyhyellä matkalla Siikajoen itäpuolisella korkealla rantatörmällä. Työssä käytettiin EGNOS-yhteensopivaa paikannointia Garmin GPSmap 62s, QGIS 2.14 -ohjelmaa paikkatietohallintaan ja GrassGis 7.0 -ohjelmaa terrain-analyysiin.

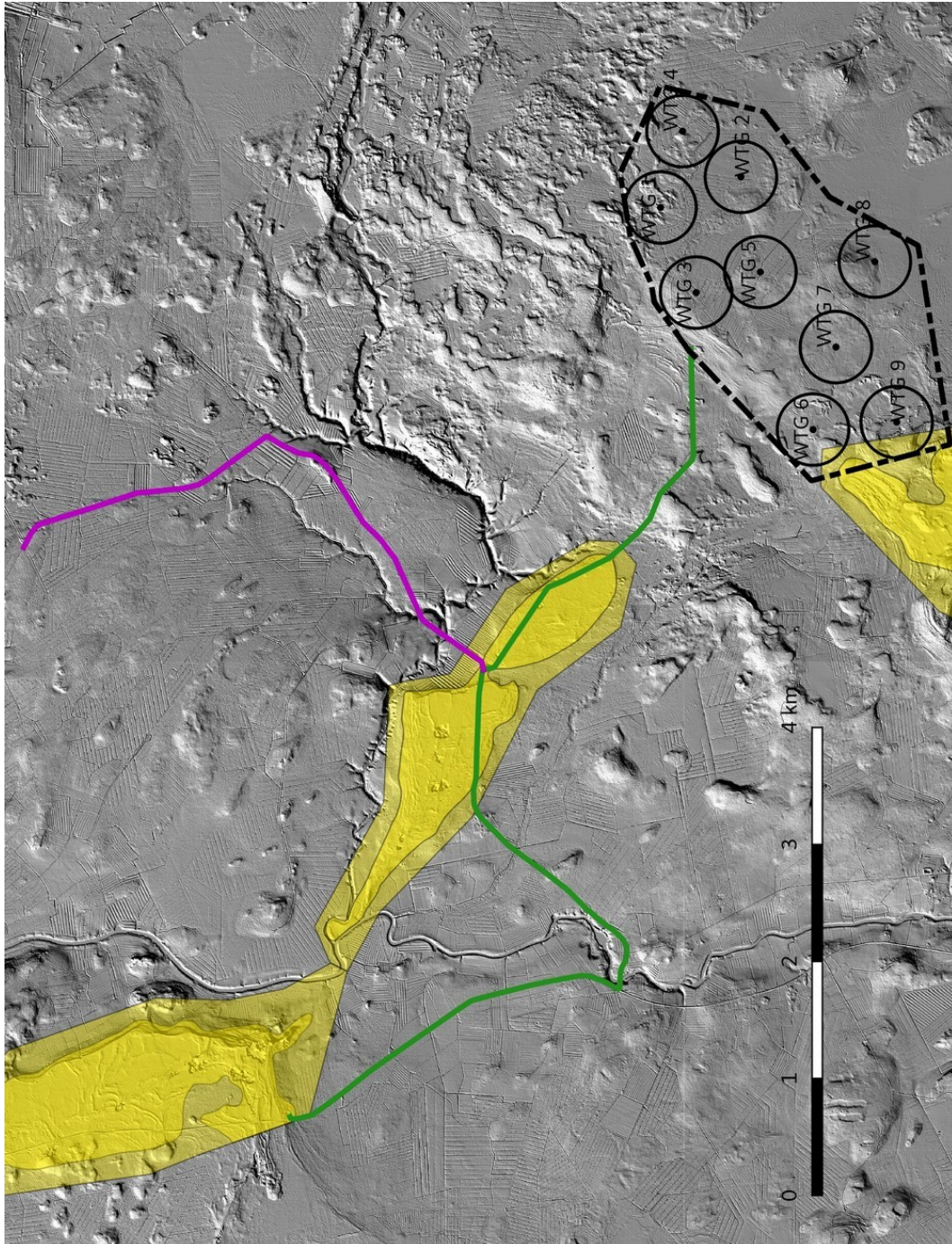

Kartta 3. Ortoilmakuva. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 8/2016 >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?> Karttaselitykset ks. kartta 2.

3. Maisema, topografia ja geologia

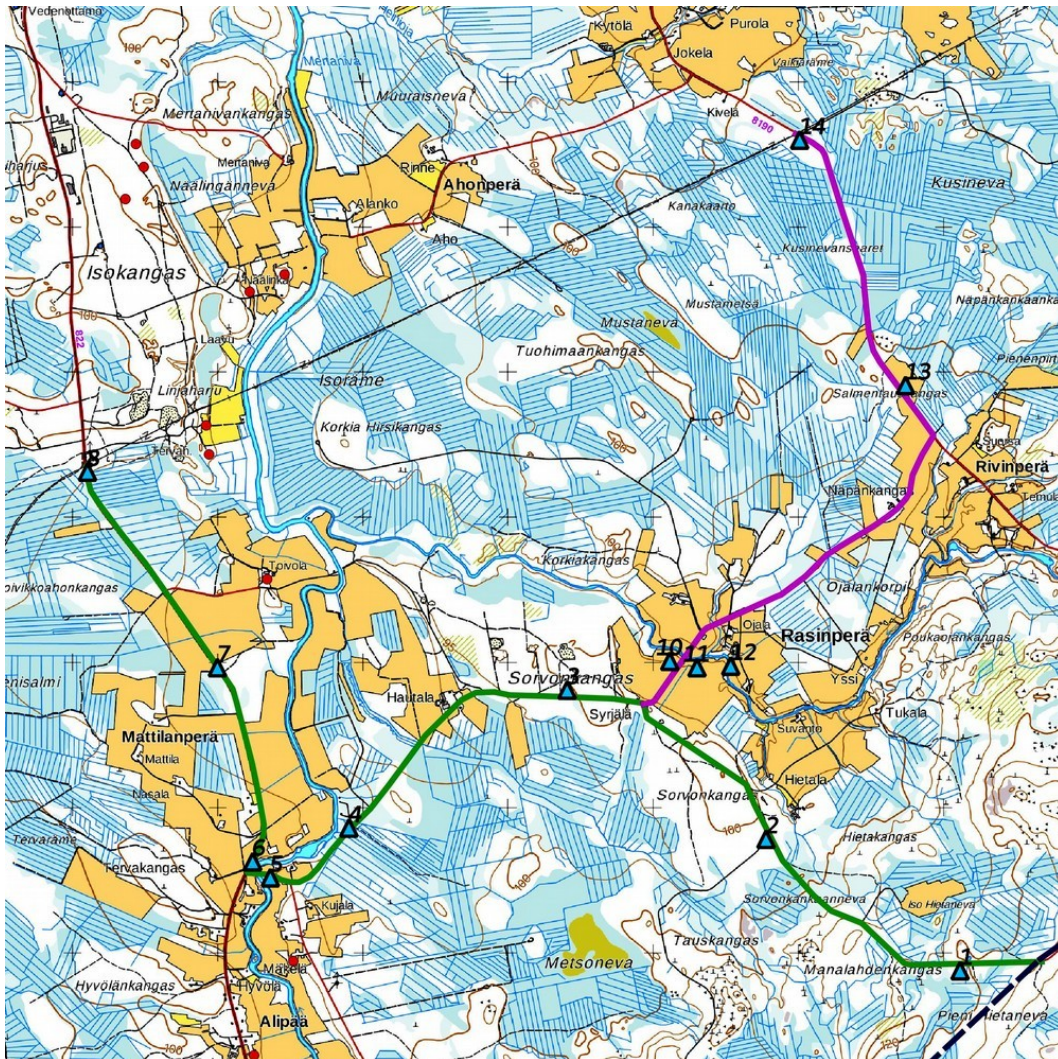
Sähkösiirron linjaukset sijaitsevat Maaselän länsiosassa Siikajokilaaksossa ja sitä n. 4-6 km km itään. Alueen halkaisee kaakkois-luode-suuntainen matala harjujakso, itäosassa on melko tasaista pohjamoreenia ja länsiosassa on laaja hyvin tasainen hiekka-alue, joka on paikoitellen soistunut. Suurin osa alueesta on metsätalouskäytössä, jokilaaksoissa on laikuttain maatalousalueita.

Kartta 4. Laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste, 2 m DEM, Maanmittauslaitoksen pistepilviaineisto 8/2016. Harju keltaisena. Karttaselitykset, ks. kartta 2 sivulla 5.

4. Maastokuvaukset ja valokuvat

Kartta 5. Kuvauspaikat 1 – 14 sinisenä kolmiona. Maanmittauslaitoksen peruskartta-rasteri 1:20 000.

Kuva 1. Linjaus VE 1 Ison Hietanevan kohdalla, länteen. Tasainen pohjamoreenialue; nuorta kasvatusmetsikköä.

Kuva 2. VE 1. Matala tasainen harjujakso Hietalan tilan eteläpuolella, kuvattu koilliseen. Varttunutta kasvatusmetsikköä.

Kuva 3 VE 1. Matala tasainen harjujakso Sorvonkankaalla kuvattu länteen. Varttunutta kasvatusmetsikköä.

Kuva 4 VE 1. Hyvin tiheää nuorta puustoa Siikajoen itäisellä rantatörmällä Kujalan pohjoispuolella.

Kuva 5. VE 1. Siikajoki kuvattu Alipään sillasta pohjoiseen.

Kuva 6. VE 1. Siikajoen länsitörmä Alipään sillan pohjoispuolella. Maaperä on hienoa hiekkaa.

Kuva 7. VE 1. Mattilan peltomaisemaa. Hyvin tasaista hiekkaluettta, paikoitellen turvetta. Kuvattu pohjoiseen.

Kuva 8. VE 1. Kankaanpään sähköasema.

Kuva 10. VE 2. Mulkuanjoen ylitys Rasinperän kohdalla. Peltomaisema kuvattu sillasta länteen. Melko tasainen hiekka-/hiesualue.

Kuva 11. VE 2. Sama kuin edellinen, kuvattu itään.

Kuva 12. VE 2. Rasinperän sillan koillispuolella havaittuja pieniä sorakiviä. Muutoin koko alue oli täysin kivetöntä.

Kuva 13 Rivinperän peltoaluetta kuvattuna luoteeseen. Soistunut alue, jossa turvekerroksen paksuus on yli 0,5 m.

Kuva 14. VE 2. Sähkösiirron liittymäkohta 100 kV voimalinjaan Kusinevalla.

5. Alueen aiempi maankäyttö.

Alue nousi merestä noin 8500 – 7700 vuotta sitten. Seudun kivikautinen asutus keskittyi Siikajokilaaksoon, yksi merkittävä mesoliittinen asuinpaikka sijaitsee hankealueen koillispuolella Mulkuanjoen varrella (Parkkila). Kivikautinen asutus sijaitsi silloisessa merenvuonossa, korkeimmilla hiekkaharjanteilla, ei nykyisen joen rannalla. Alue oli vielä 1800-luvun puolessa välissä täysin asumatonta kruununmaata, ainoat talot lähistöllä olivat Mulkuan kylän Rivinoja ja Parkkila, jotka siihen aikaan kuuluivat Tavastkengän kylään. Metsien käyttö voimistui 1700-luvulla, kun tervanpoltto levisi alueelle. Tervahautoja on etenkin Palokankaalla ja Kiviharjun pohjoispuolella. Nykyään miltei koko alue on metsätalouskäytössä.

Kartta 6. Ote pitäjänkartasta vuodelta 1846. Karta öfver Kestilä Socken i Haapajärvi Härad af Uleåborgs län. Uprättad Är 1846 (tekijä ?). Rivinojan talo.

Kartta 7. Ote pitäjänkartasta vuodelta 1846. Karta öfver Kestilä Socken i Haapajärvi Härad af Uleåborgs län. Uprättad Är 1846 Linjauksen VE 1 osuudella Siikajoen varrella ei ollut asutusta.

6. Tulokset

Inventoinnissa ei löytynyt muinaisjäännöksiä tai kulttuuriperintökohteita sähkösiirron linjausten vaikutus-alueella.

Lestijärvellä, 18.6.2017

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

9. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainenutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna:
Arkeologiset kohteet https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx
Kulttuuriympäristön tutkimusraportit https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Kansallisarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/>